NEDERLANDSCHE ONTDEKKINGEN

IN DEN

INDISCHEN OCEAAN.

Naar aanleiding van een Opstel van den ijverigen Onderzoeker, Kapitein P. A. LEUPE, over JAN CARSTENS, kom ik eenige ophelderingen aanbieden. Dat opstel is te vinden in de Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch Indië, (Nieuwe Volgreeks) D. II, bl. 43.

Het is bereids een zeker aantal jaren geleden, dat mijne onderzoekingen naar de Ontdekkingstogten der Nederlanders in de Indische Zeeën mij er toe geleid hebben om de ontdekking van Nieuw-Holland in 1606 toe te schrijven aan WILLEM JANSSEN van Amsterdam. Die togt had niet plaats *door* of *op last* van JAN WILLEMSZ. VERSCHOOR, President van het Kantoor of de Loge der Nederl. Oost.-Ind. Compagnie te Bantam, maar wel *op last* van FREDERIK HOUTMAN, Gouverneur der Nederlandsche Bezittingen op het eiland Amboina.

Tot nog toe ben ik nalatig gebleven eene beschrijving van dien Ontdekkingstogt te leveren. Toen ik den naam van WILLEM JANSSEN bekend maakte, was mijn voornemen, niet enkel te leveren, I, de togten welke betrekking hebben op de ontdekkingen van Nieuw-Holland en Nieuw-Guinea in de 17de eeuw, ook II, die in het oosten en noorden van Japan, in gezegde eeuw; en evenzeer III, de vijf eerste togten der Nederlanders om den Aardbol van 1598 tot 1623. De ontvouwing der redenen waarom noch van het eene, noch van het andere tot heden iets is gekomen, behoort niet hierheen.

Ware minstens het ontwerp onder I. verwezenlijkt, dan zou het bereids bekend wezen dat de inleiding tot de Instructie van A. JZ. TAS-

MAN, den 26sten Ianuarij 1644 medegegeven [1], waarvan de heer LEUPE in zijn Opstel gewaagt, niet in allen deele naauwkeurig is.

Van de eerste ontdekkingen der kusten van Nieuw-Holland en Nieuw-Guinea, door de Nederlanders, tot aan den togt van TASMAN naar het Zuidland in 1642, hoop ik eerlang eene beschrijving uit te geven. Natuurlijk zal daarin de togt van WILLEM JANSSEN, alsmede zijne lotgevallen, in de eerste plaats besproken worden; ook de toevallige ontdekkingen van DE HARTOGH en anderen zullen niet worden vergeten. Daarop zal volgen het Journaal van den togt van J. CARSTENS in 1623, en dat van den togt van GERRIT POOL en PIETER PIETERSZ. in 1636. Beide Journalen, welke minstens sedert vijftien jaren in mijn bezit zijn, zullen mijne beschrijving meer volledigheid bijzetten, en zoo ik mij vlei evenzeer met genoegen worden ontvangen als de bijzonderheden omtrent den togt van WILLEM JANSSEN door mij aan het licht te brengen.

September 1858.

LAUTS.

[1] Verhandelingen en Berigten van Jhr. G. A. TINDAL en J. SWART, Jaargang ..... Amsterdam bij HULST VAN KEULEN.